

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

Överklagande av en hovrättsdom – grov oredlighet mot borgenärer m.m.

Klagande

Riksåklagaren
Box 5553
114 85 Stockholm

Motpart

DPR

Ombud och offentlig försvarare: advokaten Thomas Olsson

Överklagat avgörande

Svea hovrätts dom den 3 november 2025 i mål B 10451-24

Yrkande

Jag yrkar att Högsta domstolen dömer DPR i första hand för *grov oredlighet mot borgenärer*, med angivet lagrum 11 kap. 1 § första stycket och tredje stycket brottsbalken, och i andra hand för *vårdslöshet mot borgenärer*, med angivet lagrum 11 kap. 3 § brottsbalken, enligt följande justerade gärningsbeskrivning.

DPR har i juni 2020 i Stockholm eller på annan okänd plats i Sverige genom gåva till CF överlåtit 8 065 000 kr. Genom gåvan har DPR uppsåtligen avhänt sig egendom av betydande värde eller av grov oaktsamhet avhänt sig sådan egendom och försämrat sin förmögenhetsställning i avsevärd mån. Han har vid avhändandet insett eller i vart fall haft skälig anledning anta att han var på obestånd eller att påtaglig fara förelåg för att han skulle komma på obestånd.

Oredlighet mot borgenärer är att bedöma som grovt brott med beaktande av att brottet har varit av betydande omfattning.

Frågan i målet

Den fråga som enligt min uppfattning är av intresse ur prejudikatsynpunkt är om den som genom uppsåtligt brott har orsakat annan ekonomisk skada gör sig skyldig till oredlighetsbrott – i första hand oredlighet mot borgenärer – i det fall ett åtal och åtföljande enskilt anspråk mot honom eller henne ogillats vid tingsrätten, innan det finns en lagakraftgående dom, genom gåva eller liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydande värde. Det gäller även hur begreppet påtaglig fara för obestånd ska tolkas i en sådan situation.

Bakgrund

Allra-målet

Under åren 2012–2013 medverkade DPR i ekonomisk brottslighet som bland annat fick till följd att Pensionsmyndigheten uppsåtligen orsakades en ren förmögenhetsskada uppgående till drygt 168 miljoner kr jämte ränta. Denna brottslighet resulterade i ett åtal, det s.k. Allra-målet (avser bolaget Allra Pension AB ([Allra], tidigare Svensk Fondservice AB), där fyra personer först i hovrätten dömdes för allvarlig ekonomisk brottslighet till fleråriga fängelsestraff. De tilltalade ålades även genom domen att solidariskt utge skadestånd till Pensionsmyndigheten motsvarande deras skada.

Närmare om bakgrunden är följande.

DPR åtalades vid tingsrätten tillsammans med annan för mutbrott, grovt brott, och grovt tagande av muta (åtalspunkten 1), samt häleri, grovt brott, alternativt penninghäleri, grovt brott (åtalspunkten 4). Vidare framställdes talan om förverkande av 50 765 000 kr solidariskt med annan såsom utbyte av brott och talan om näringsförbud. Pensionsmyndigheten framställde skadeståndsanspråk mot DPR solidariskt med annan om sammanlagt 168 447 846 kr jämte ränta enligt 4 § och 6 § räntelagen (1975:635) från den 30 maj 2012 till dess full betalning sker. I första hand åberopade Pensionsmyndigheten som grund att skadan hade uppkommit genom brott – 2 kap. 2 § skadeståndslagen – och i andra hand med hänvisning till allmänna rättsprinciper (Stockholms tingsrätts dom den 31 januari 2020 i mål B 12440-17).

Bakgrunden till skadeståndskravet var att de tilltalade hade gjort ett upplägg genom ett avtal där Allra genom sina fonder i maj 2012 köpte värdepapper (warranter) för motsvarande cirka 430 miljoner kr. Av beloppet gick cirka 170 miljoner kr till en mellanhand, varefter drygt 100 miljoner kr användes för den mutbrottslighet som bl.a. DPR senare kom att dömas för. Att detta gjordes möjligt berodde på att warranterna strukturerades för att ha ett visst pris och en

viss löptid som passade in i brottsplanen snarare än att anpassas för fondernas behov. På detta sätt hade ett berikande skett på annans bekostnad.

Tingsrätten ogillade åtalet mot DPR, och även åtalet mot de andra tilltalade, i sin helhet samt avslog Pensionsmyndighetens yrkande om skadestånd. Utgången innebar också att yrkanden om näringsförbud för DPR och andra liksom yrkanden om förverkande av pengar från honom och andra och yrkanden om företagsbot ogillades. Tingsrätten ansåg inte att det var visat att Firstmile Asset Holding AB (Firstmile) medvetet betalat ett för högt pris för aktierna i Supero AB (Supero) och att det därmed inte var fråga om något mutbrott. Mot bakgrund av tingsrättens bedömning i fråga om åtalet för mutbrottslighet och trolöshetsbrott ogillades även åtalet för häleribrottslighet mot DPR. Tingsrätten angav särskilt gällande Pensionsmyndighetens skadeståndsanspråk att det inte heller var styrkt med tillämpning av det i civilrättsliga mål gällande beviskravet.

Tingsrättens dom överklagades den 14 februari 2020 till Svea hovrätt.

Hovrätten ändrade tingsrättens dom och dömde de tilltalade för den åtalade brottsligheten, däribland DPR för häleri, penninghäleri och mutbrott, samtliga grova brott, samt grovt tagande av muta till fängelse i fem år. Genom domen meddelades DPR även näringsförbud i tio år samt ålades att solidariskt med andra utge yrkat skadestånd till Pensionsmyndigheten och ersättning för deras rättegångskostnad vid tingsrätten och i hovrätten (Svea hovrätts dom den 22 juli 2021 i mål B 2006-20).

Hovrätten kom fram till att DPR och ytterligare företrädare för Svensk Fondservice AB (SFS) och Oak Capital Group AB (Oak) genom en brottsplan planerat förvärven – fondernas köp av warranter via Oak och Firstmiles köp av aktier i Supero från DPRs och en annan åtalad företrädares respektive holdingbolag samt att aktieöverlåtelsen i själva verket var motivet för att genomföra warrantaffärerna. Pengarna som utbetalats till Oak har använts för köp av Superoaktier och i förlängningen gått till DPR och annan åtalad person, dvs. till samma personer som haft ett bestämmande inflytande över att warrantaffärerna, som möjliggjorde Oaks ersättning, kom till stånd. Utredningen visade vidare enligt hovrätten att företrädare för SFS och Oak gemensamt planerat de båda förvärven och att åtgärder vidtagits för att dölja detta samband och Oaks ersättning. Det var även enligt hovrätten visat att alla tilltalade i målet varit införstådda med upplägget, brottsplanen, och att var en av dem har varit aktiv i genomförandet och väsentliga för att realisera planen.

Högsta domstolen beslutade den 28 december 2021 att inte meddela prövnings-tillstånd (Högsta domstolens mål B 5076-21). Härigenom vann hovrättens dom laga kraft.

DPR försattes den 14 januari 2022 i konkurs. Efter att konkursförvaltaren framställt krav på återvinning av gåvan ska en förlikning ha träffats i mars 2022 innebärande att CF skulle återbära gåvan, vilket också ska ha skett.

Aktuellt mål – det efterföljande oredlighetsmålet

DPR överlät genom gåvobrev, daterat den 15 juni 2020, 8 065 000 kr i likvida medel till sin dåvarande sambo CF för förvärv av en bostadsrättslägenhet i Stockholms innerstad. Några dagar innan gåvan hade hon förvärvat en lägenhet för 9,2 miljoner kr. De ekonomiska medlen härrörde från DPRs försäljning av en bostadsfastighet inom Värmdö kommun för 28 miljoner kr några dagar tidigare, vilken affär renderat i ett överskott om cirka 11 miljoner kr. Frågan om gåvans straffbarhet är föremål för prövning i aktuellt mål.

DPR åtalades för grov oredlighet mot borgenärer (och hans sambo för medhjälp till grov oredlighet mot borgenärer). Tingsrätten kom att ogilla åtalet (Stockholms tingsrätts dom den 25 juni 2024 i mål B 13563-21).

I sina domskäl angav tingsrätten att det inte förelåg objektiva förutsättningar för straffrättsligt ansvar. Tingsrätten angav att rekvisitet för obestånd är det samma i straffrättsliga sammanhang som inom insolvensrätten. Med obestånd (insolvens) avses att gäldenären inte kan rätteligen betala sina skulder och att denna oförmåga inte är endast tillfällig (1 kap. 2 § andra stycket konkurslagen). Det avgörande frågan vid bedömningen av om DPR var på obestånd eller om påtaglig fara förelåg för att han skulle komma på obestånd när gåvan lämnades var enligt tingsrätten om skadeståndskravet, om drygt 168 miljoner kr jämte ränta, från Pensionsmyndigheten skulle beaktas eller inte.

Tingsrätten konstaterade att det inte var visat att DPR var på obestånd vid gåvotillfället på grund av Pensionsmyndighetens skadeståndskrav. Hovrätten hade efter tingsrättens friande dom inte funnit skäl att interimistiskt förordna om kvarstad. Följaktligen var DPR inte skadeståndsskyldig mot Pensionsmyndigheten när gåvan lämnades.

När det gäller den andra frågan – huruvida det förelegat påtaglig fara för obestånd – när gåvan lämnades angav tingsrätten att frågan gällde under vilka förutsättningar ännu ej uppkomna men förutsebara skulder, s.k. latent skulder, kan beaktas. Tingsrätten angav att en skuld som avser skadestånd får anses uppkomma senast när den aktuella skadan inträffar. Sedan framhöll domstolen att det blir av betydelse för frågan om obestånd eller påtaglig fara för obestånd med vilken säkerhet en betalningsskyldighet av viss storlek kan förutses. Bedömningen av om det förelåg en påtaglig fara för obestånd baserat på en ännu inte uppkommen skadeståndsfordran bör enligt tingsrätten göras mycket restriktivt och förutsätta att det är helt klart att skadeståndsskyldighet kommer att uppstå. Detta var enligt tingsrätten högst oklart när gåvan lämnades och

förhållandena talade närmast för motsatsen. Mot bakgrund härav ogillades åtalet i sin helhet.

Hovrätten fastställde i den nu överklagade domen tingsrättens dom. I domen redogör hovrätten för vissa allmänna utgångspunkter för sin bedömning. Bedömningen om obestånd föreligger ska ske utifrån tidpunkten för den åtgärd som är föremål för prövning (prop. 1985/86:30 s. 23). Bedömningen ska inte ske med facit i hand, dvs. med vetskap om framtida utfall, utan alla vid den tidpunkten kända fakta ska beaktas. Hovrätten fortsatte därefter med bedömning av obeståndsrekvisiten. Pensionsmyndighetens, dock tvistiga, skadeståndsanspråk skulle beaktas vid bedömningen av om DPR var på obestånd vid gåvotillfället, men däremot inte den omständigheten att hovrätten senare kom att ändra tingsrättens dom och förplikta honom att utge skadestånd. Detsamma gällde vetskapen om att DPR senare kom att försättas i konkurs och konkursförvaltarens bedömning i förvaltarberättelsen om att han var på obestånd i tiden före gåvotillfället.

Likväl ansåg hovrätten att åklagaren inte hade visat att DPR var på obestånd vid gåvotillfället. Hovrätten konstaterade att tingsrätten vid gåvotillfället hade ogillat åtalet mot DPR och avslagit Pensionsmyndighetens yrkande om skadestånd, även på civilrättsliga grunder. Att hovrätten hade avslagit ett yrkande om interimistisk kvarstad innan gåvotillfället lade hovrätten ingen större vikt vid. Det avgörande för hovrättens bedömning var frågan om hovrätten skulle komma att ändra tingsrättens dom i fråga om skuld och skadestånd i det överklagade Allra-målet. Hovrätten bedömde att det var så pass ovisst att en sådan ändring skulle komma att ske att det inte kunde anses ställt utom rimligt tvivel att DPR var på obestånd vid gåvotillfället.

När det sedan gällde frågan om påtaglig fara för obestånd vid gåvotillfället ansåg hovrätten att det inte var uteslutet att hovrätten skulle komma att ändra tingsrättens dom och ålägga DPR skadeståndsskyldighet. En viss risk eller fara för obestånd förelåg enligt hovrätten, men risken var inte sådan att det hade förelegat en påtaglig fara för obestånd. Det hade enligt hovrätten inte framkommit några särskilda omständigheter som vid gåvotillfället talade för att hovrätten skulle göra en annan bedömning än tingsrätten i frågan om skadeståndsskyldighet. Hovrätten fastställde därmed tingsrättens dom.

Rättslig reglering

När det gäller rättslig reglering och redogörelse för praxis hänvisar jag till Ekobrottsmyndighetens yttrande, s. 7 ff.

Min bedömning

Ekobrottsmyndigheten har i sitt yttrande redovisat sin bedömning, s. 15 ff., till vilket jag hänvisar. Därutöver vill jag särskilt anföra följande.

Av 2 kap. 2 § skadeståndslagen följer att den som genom brott vållar ren förmögenhetsskada ska ersätta skadan. I svensk rätt är om inte annat föreskrivs brott straffbara endast vid uppsåt (se 1 kap. 2 § brottsbalken). I de fall oaktsamhet är tillräckligt för straffansvar föreligger också skadeståndsskyldighet enligt bestämmelsen. Som gemensam beteckning för uppsåt eller oaktsamhet används ordet vållande eller culpa. Ansvar enligt culparegeln betyder således ansvar för uppsåt eller oaktsamhet (se Hellner, J., och Radetzki, M., Skadeståndsrätt, 7 uppl., 2006, s. 127).

Det får anses stå klart att Pensionsmyndigheten har orsakats den rena förmögenhetsskadan i samband med att de brottsliga gärningarna begicks under åren 2012–2013. Eftersom DPR har dömts för uppsåtliga brott genom vilka Pensionsmyndigheten har orsakats den angivna skadan har han redan när brotten begicks varit medveten om att hans handlande orsakade annan ekonomisk skada. Mot bakgrund härav är min inställning att DPR, även efter att åtalet mot honom ogillats av tingsrätten, måste ha räknat med som högst sannolikt att han skulle komma att bli dömd för de åtalade gärningarna och ålagd betydande skadeståndsskyldighet som han inte hade ekonomisk möjlighet att infria. För obestånd räcker att gäldenären i framtiden inte kan betala sina skulder (Bäcklund, A., m.fl., Brottsbalken, En kommentar, Utgåva 2025, 11 kap. 1 §). DPR bör därmed anses ha varit på obestånd redan innan skadeståndsanspråket blev fastställt av domstol.

Jag menar att omständigheterna i målet i allt fall har varit sådana att Pensionsmyndighetens skadeståndskrav ska beaktas inom ramen för om det har förelegat en påtaglig fara för att DPR inom relativ närtid skulle komma på obestånd när han genomförde mångmiljongåvan till sin sambo. Han måste också enligt min uppfattning ha insett denna fara för obestånd vid gåvotillfället.

Till skillnad från reglerna om kvarstad innebär bestämmelserna i 11 kap. 1 § eller 3 § brottsbalken inte att den som är på obestånd eller när påtaglig fara för obestånd föreligger är generellt förhindrad att avyttra viss egendom eller göra omdisponeringar av sin förmögenhetsmassa såvida åtgärderna inte innebär att han eller hon avhänder sig egendom av betydande värde eller försämrar sin förmögenhetsställning i avsevärd mån. Bestämmelsen innebär således inte att t.ex. seriösa personers möjligheter till förmögenhetsdisponering skulle låsas på ett oacceptabelt sätt med hänsyn till befarade eller framställda skadeståndsanspråk (prop. 1985/86:30 s. 30 f.). Det som bestämmelserna riktar sig mot är bl.a. sådana transaktioner som framstår som ekonomiskt oförsvarliga gentemot borgenärerna. Det kan vara fråga om transaktioner som syftar till att åstad-

komma ”immunitet” mot väntade fordringsanspråk (se a. prop. s. 29). Vad som framkommit visar enligt min mening att det varit fråga om en sådan typ av transaktion genom att DPR efter att ha gett bort gåvan fortsatte att dra nytta av den genom att nyttja den bostad som inköpts för gåvan.

Det finns ett antal avgöranden som möjligen har någon bäring på den aktuella rättsfrågan, såsom rättsfallen NJA 2003 s. 37 ”Hjärtervägen Invest” som rör återvinning och NJA 2013 s. 822 ”Suderbagaren” som rör gränsdragningen mellan oredlighet mot borgenärer och otillbörligt gynnande av borgenär. Min uppfattning är emellertid att dessa avgörande inte ger någon nämnvärd vägledning vid bedömningen av rättsfrågan i målet.

Prövningstillstånd

Enligt 54 kap. 10 § första stycket 1 rättegångsbalken får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens). För att bevilja prövning enligt denna punkt krävs alltså att målet med hänsyn till det allmänna intresset av tillgång till omfattande och vägledande prejudikatbildning bör prövas av Högsta domstolen (Fitger, P., Rättegångsbalken – en kommentar på internet, 54 kap. 10 §).

Frågan om hur obeståndsbedömningen bör göras vid misstänkta borgenärsbrott och under vilka förhållanden som straffrättsligt ansvar kan göras gällande är av central betydelse för åklagarväsendet och för dess fortsatta arbete med borgenärsbrott. Jag kan här nämna att det som en följd av hovrättens dom i Allra-målet även finns ett annat mål som rör grov oredlighet mot borgenärer m.m. under förhållanden liknande de i detta mål där åtalet på motsvarande grunder har ogillats (Stockholms tingsrätts dom den 9 oktober 2025 i mål B 12258-21).

Jag kan konstatera att rättsfrågan i målet är renodlad och väl avgränsad. Det framgår vidare av hovrättens dom att av tingsrätten redovisade omständigheter är ostridiga i målet och legat till grund för hovrättens prövning. Målet lämpar sig därför enligt min uppfattning för en prövning i Högsta domstolen av den angivna rättsfrågan.

Bevisning m.m.

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall prövningstillstånd skulle komma att meddelas.

Katarina Johansson Welin

Tord Edlund

Bilaga:

Ekobrottsmyndighetens yttrande till Riksåklagaren, daterat 2025-11-19

Kopia till:

Ekobrottsmyndigheten, Överåklagarens kansli
Vice överåklagaren Per Hedman
Statsåklagaren Markus Hellsten